

5

Zonder adempauze

Kimia moet mee. En haar moeder en vader. En Nzinga, haar beste vriendin. En de moeder en vader van Nzinga. De soldaten jagen het hele dorp naar het woud. Een soldaat snijdt met een groot mes in de slinger van een boom. De slinger is een liaan. De apen maken met de lianen een pretpark. Ze slingeren ermee van de ene boom naar de andere. Maar de soldaten zijn geen pretmakers. Uit de kerf in de liaan vloeit een wit sap. Een witte man wijst met zijn hakmes van de boom naar de dorpelingen en van de dorpelingen naar de boom. Zegt hij iets als ‘Nu is het aan jullie’?

De soldaten slaan huizen van doek op. De nacht valt. Er laaien houtvuren in het dorp op. Glinsters stijgen als sterretjes op en doven als vallende vuurvliegjes uit. De sterren hoog in de nacht stralen als lampen. Het laat de sterren koud wat er in het dorp aan de hand is. Ze staan en stralen zoals ze al miljarden jaren staan en stralen.

Kimia is bang. ‘Wat is er aan de hand?’ vraagt Kimia haar moeder.

‘De witte mannen en de soldaten willen dat we het sap uit de bomen opvangen’, zegt haar moeder.

‘Bloeden de bomen dan wit?’ vraagt Kimia.

‘Ja’, zegt haar moeder.

‘Blijven de witte mannen?’ vraagt Kimia.

‘Ze blijven’, zegt haar moeder.

‘Is vroeger voorbij?’ vraagt Kimia.

‘Niets zal meer zoals vroeger zijn’, zegt haar moeder. De moeder van Kimia kan haar tranen niet verbergen. Kimia slaat haar armen om haar moeder. ‘Ik wil dat de soldaten snel vertrekken’, zegt Kimia.

‘Ik ook’, zegt haar moeder.

De dagen worden weken. De weken worden maanden. Kimia wordt groter en dunner. Haar handen zijn van eelt. De zon staat op en gaat slapen. De maan draait haar rondjes. Soms is de maan fijn als een nageltje en soms is ze vol en bol en soms verdwijnt ze in de nacht.

In het dorp is alles anders. Voor de zon verschijnt, schreeuwen de soldaten de dorpelingen wakker. Ze drijven ze naar het midden van het plein. De soldaten hebben hun ijzeren buizen met een riem op de rug. In hun handen hebben ze zweepen. Ze tellen de dorpelingen. Daarna slaan ze de dorpelingen voor zich uit naar het woud. Ook Kimia moet inkepingen maken in de lianen van de bomen. Ook zij moet het sap opvangen. Vele handen kneden het sap tot kleverige klompen en leggen de klompen in manden. Kimia weet niet dat het sap rubber is.

In een werelddeel dat Kimia niet kent, is de vraag naar rubber onmetelijk groot. Een zekere meneer Dunlop vond uit dat rubber zacht is en dat hij er banden voor fietsen en auto's van kan maken. Zijn voorbeeld krijgt navolging. Ook voor andere toepassingen is rubber nuttig. Er kan er niet genoeg van zijn. De koning van de Belgen is meer dan in zijn nopjes. Het rubber uit Congo, want zo noemt hij zijn Centraal-Afrika, brengt massa's poen op. Het geld stroomt van de Kongo-rivier over de oceaan naar hem toe.

‘Doorwerken! De zweep erover!’ beveelt de koning vanuit zijn paleis. En de soldaten zwepen de dorpelingen op. Moeders, vaders, oma's, opa's, kinderen, zieken en dorpelingen met een beperking krijgen ervan langs. ‘Doorwerken!’ bevelen de soldaten. Ze jagen de dorpelingen op met hun gesels gevlochten uit pezen van nijlpaardenleer. De zwepen laten bloederige striemen na die afschuwelijk branden in de zon. Veel dorpelingen zijn de uitputting nabij. Er zijn er die flauwvallen. Er zijn er die bezwijken. Het werk is loodzwaar. Het begint in alle vroegte en stopt pas in het donker. Het gaat elke dag door. Zonder ophouden. Zonder rust. Zonder adempauze. Niet zelden schiet een soldaat een dorpeling die aan zijn laatste krachten toe is doodgewoon neer. De Belgische bazen van de soldaten tellen de kogels en de doden. Het aantal kogels en doden moet overeenstemmen. Geen kogel in Congo mag verloren gaan aan jagen of aan schieten om te schieten. Een kogel in Congo kost geld en is meer waard dan een zwart mensenleven.

HISTORISCH KADER

1885-1908

Koning Leopold II vond een kolonie erg belangrijk. Hoe meer land, hoe meer macht je had. Hij wilde, net als andere machtige Europese landen, rijk worden door spullen uit Afrika te halen en te verkopen. Vanaf 1885 regeerde koning Leopold II over een gigantisch gebied in Centraal-Afrika: Congo-Vrijstaat. De koning bestuurde Congo vanuit zijn paleis in Brussel, maar zette zelf nooit één voet in Congo. Hij deed wel een beroep op flink wat medewerkers in Brussel en op duizenden Belgische officieren en ambtenaren. Die laatste waren bereid om naar Congo te gaan om het land voor de koning te besturen. Eerst verdiende koning Leopold II geld door wit ivoor te verkopen, afkomstig van de slagtanden van olifanten en nijlpaarden. Toen er steeds minder olifanten waren, dreigde het mis te gaan met zijn plannen voor de kolonie. Maar er kwam iets nieuws: de Schotse uitvinder Dunlop (1840-1921) bedacht de rubberen band. Plots wilde iedereen ter wereld rubber hebben voor de productie van auto- en fietsbanden.

Koning Leopold II zag zijn kans en gebruikte Congo om heel veel rubber te verzamelen. Zo moesten Congolezen diep het woud in, om sap van rubberlianen te verzamelen. Hierdoor konden ze niet werken op hun eigen velden of eten zoeken. Het rubber verzamelen was erg zwaar en gevaarlijk werk en veel mensen werden ziek of gingen dood door uitputting. Als dorpeelingen niet genoeg rubber verzamelden, werden ze vaak wreed gestraft of zelfs vermoord. Ontelbaar veel Congolezen kwamen om.

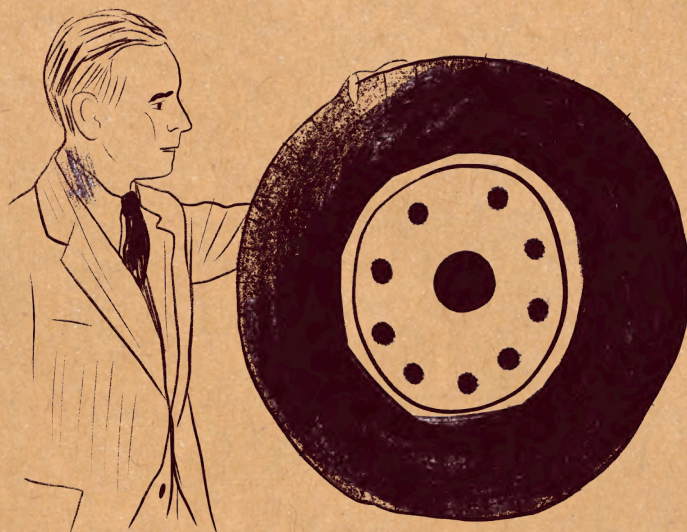

NEUSHOORNHUID

Opzichters van Leopold II sloegen Congolezen die niet gehoorzaamden met een *chicotte*. Dit was een zweep van gedroogde neushoornhuid met vlijmscherpe uiteinden.

LATEX

In Congo-Vrijstaat haalden mensen sap uit speciale planten in het regenwoud door in de stengels te snijden. Dit sap noemen we latex. Het werk was heel zwaar en vaak erg pijnlijk.

RUBBER

Je kent misschien de namen Dunlop (1888) en Michelin (1889)? Dat zijn merken van banden. Maar rubber wordt niet alleen gebruikt voor opblaasbare fiets- en autobanden. Ook de lopende banden in de fabrieken, gasmaskers, potloodgommen en de beschermlagen van telefoon- en telegraafdraden zijn van rubber.